

Panu

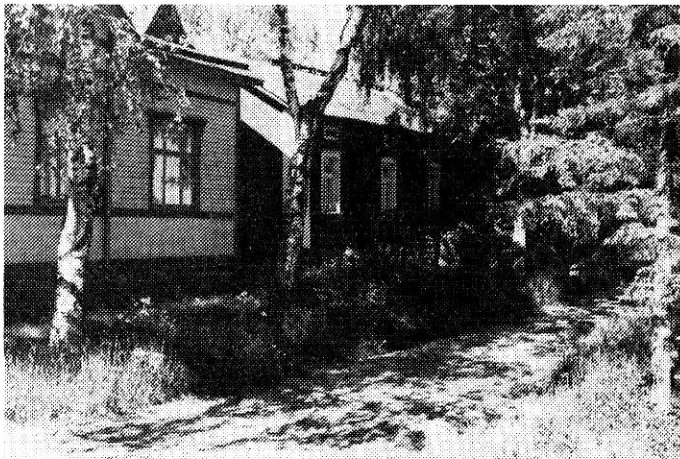
Vanha, vanhempi, vanhin. . .

Otsikkoa naputtaessani yritin muistella, minkä ikäisiä ovat tämänkesäiset oululaisia puhutelleet talot, Nappi, Liljeblomin talo, ja Matila, vanha "poliisilaitoskin". Ainakin näistä taloista vanhin on Matila, nyt siis Pikisaaressa, jota minäkin olin avaamassa vehnärinkilän ja ranstin kera eli pullaa ja punaviiniä, niin — ja kompiaisia.

Matilaa vanhempaa on Oulusta vaikea keksiä sen jälkeen, kun tämän nyt merimiehen taloksi palautetun vanhan puutalon tutkijat ovat löytäneet rakentamisvuosiksi 1737 — 39. Iloitsen nimenomaan noista vuosiluvuista, sillä ne olivat (lähinnä 1739) "tiedossani" jo vuosikymmeniä sitten, mutta kun olisin tarvinnut niitä silloin, kun Matilan talosta kamppailtiin, että siirretään-ei siirretä, en löytänyt muistiinpanoani. Piti vain olettaa. Kun nyt siis Lääninvanhiklan vanha kivinen asuinrakennus ei missään tapauksessa liene 1600-luvulta, niin Matila on vanhin.

Mainitsemistani tulee toiseksi Liljeblomin talo, joka on entinen Tornbergin talo. Se jos mikä on puhuttanut, ja syystä. En lähinnä surkukupaisa farsia, kun on sanottu, että sille ei muka olisi esitetty käyttöä. Siitä lähtien viimeistään, kun taloa ruvettiin museon puolesta tutkimaan, sitä on esitetty esim. oululaisten kulttuuriseurojen kokoontumispaikaksi. Asialla olivat alusta alkaen mm. sekä Ouluseura, joka jälleen on kirjelmöinyt asiasta kh:lle, että Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistys, jonka haastava vetoamus äskettäin oli lehdessä.

Niin hävyttömän kohtelun alaiseksi kuin Liljeblo-

Vuopohjain talot Pikisaaressa, oikealla SE vanha...(kirjoittajan kuva)

min talo onkin joutunut, se siis asiantuntijain käsityksen mukaan vieläkin on pelastettavissa, mutta ei tietenkään tällä pelleilyllä ja pallottelulla. Viittaen vain arkkitehti Hannu Puurunen kirjoitukseen. Rakentamisvuotena pidetään vuotta 1832, jonka luen myös ainakin vihkosesta Kirjailijain Oulu. Vanhaneiti May Liljeblom, joka testamenttasi kotitalonsa vanhan hienon kaluston ja tauluja PPM:lle, poistui joukostamme siinä hurssakaassa uskossa, että Oululla on vastuuntuntoa. . .

Napin pelastuminen näyttää jo varmalta. Hallituskadun alkupään tyylikuva säilyy. Riippuu tietysti vielä Laatioitten tyylijajusta eli siitä, mikä tulee ent. poliisilaitoksen ja Napin väliin, mutta — siihen kyllä luotan. Pieni vinkki: Kauppaklubin eli Aleksinkulman taannoisen saneerausyhteydessä jäi jotain pahasti kesken. Julkisivun Hallituskadun puoleiset ikkunat jäivät paitsi tyyliin kuuluvaa ikkunaristia ja tuijottavat nyt kuin kuolleen silmät. Kaupunki ei voi olla niin köyhä, että

ei. . .

Osa Byströmin (eli Ravanderin) Napista on 1880-luvun lopulta, osa vieläkin myöhäisemmältä ajalta, muistelen Ali Byströmin kirjoittaneen. Se iso naapuri, vielä nimetön nuorisotms. talo, monessa palveluksessa ja lopuksi yksin poliisin käytössä ollut tiilitalo, on syntynyt kahdessa vaiheessa. Piirustukset laati kauppias Gustaf Ferdinand Granbergille 1884 John Lybeck, mutta kun Granberg samoihin aikoihin joutui konkurssiin, jäi kaksikerroksinen uusrenessanssityylin edustaja tavallaan torsoksi. Se näkyy monissa vanhoissa valokuviissa. Kaupungin saatua talon hallintaansa piirsi 1893 arkkitehtiisto Grahm-Hedman-Wasastjerna uusgoottisen edustavan III kerroksen. Koristeellisesta talosta tuli nyt raatihuone.

V:n 1822 tulipalon jälkeen Oululla ei varsinaista raatihuonetta ollut ollutkaan!

Vanhoja, vanhempi, vanhin eli Raatihuone, Nappi (tai päinvastoin), Liljeblom, Matila. . . Jos ei

näitäkään kaikin kohdin ole riittävällä rakkaudella muisteltu, niin yksi on kokenaan unohdettu: Matilan jälkeen ainakin toiseksi vanhin puutalo, Vuopohjain talo Pikisaaressa. Puutaloluvustakin ovat silloin poissa vanhimmat aitat ja entiset oulujokiset maatalot.

Kuvassani näkyvää vanhaa talonpoikaistyylistä punamullattua taloa valkoisine nurkkalautoineen ja ikkunanpuitteineen en ole nähnyt missään luettelossa. Sen omistaa nyt tekniikko Arne Vuopohja, jonka poika Jyrki Vuopohja asuu tontin kulmataloa, vanhaa taloa paljon nuorempaa. Vanha talo katsoo nyt tyhjänä tulevaisuuteen. . . Isäntäväki ymmärtää, että sillä on arvoa jo ikänsäkin takia, mutta vuosikausia "seissyt" kieltä tehdä taloille jotain on aiheuttanut sen, että aika on rientänyt tosiasia edelle. Nyt on talon portinpuoleinen nurkkaus, kivijalkaan tukeutuvat hirret, niin pahasti pilalla, että korjaushaluinenkin omistaja joutuu raapimaan korvantaustojaan. . .

Talo on yksityinen, yksi harvoista Pikisaaressa, mutta kysyn silti: kuinka moni virallinen asiantuntija on tutustunut tähän taloon? Talo täydentää sitä kuvaa vanhasta Pikisaaresta, joka nyt halutaan luoda vieraidenkin ihasfeltavaksi. Sitäpaitsi talo on historiallinen, sillä sen kellarissa jököttää kivenlohkare, joka lensi sinne Linnansaaresta yöllä 1. elokuuta vasten n. 1793, kun Linnansaaren ruutikellari räjähti ja oululaiset luulivat, että tuli "maalimanloppu". Jos ette usko, lukekaa kirjasta Panun pakinoita. . . !